

Унікальний інклюзивний арт-проект «Почути», а також книгу з однойменною назвою презентували у Рівненській обласній науковій бібліотеці. Унікальне видання, де поезія постає у трьохвимірному форматі, стало результатом кропіткої роботи людей мистецтва, які захотіли, щоб література, і поезія зокрема, стали доступними для всіх, а саме для незрячих та нечуючих.

Так з'явилася збірка поезій сучасних авторів України, виданих унікальним способом – тексти тут передаються звичайним шрифтом, шрифтом Брайля та жестовою мовою. Відтак поезії в ній можуть читати і «слухати» незрячі та нечуючі, адже поруч із текстами є QR-код із посиланням на вірш у виконанні автора жестовою мовою. І за допомогою спеціальної програми на телефоні одразу можна перейти на Ютуб-канал.

Одна з ініціаторів та організаторів проекту Олександра Смирнова розповідає, що ідея проекту виникла досить спонтанно, коли вона була на лекції щодо книгодрукування та мистецьких проєктів. Олександра зізнається, що дуже багато відвідує книжкових заходів, фестивалів і дуже любить літературні вечори. Тож якось подумала: а чи адаптовані ці заходи для тих, хто не чує чи не бачить? І що потрібно, щоб адаптувати їх?

- Я приходжу на ці заходи і розумію, що можу це почути, тому що знаю українську, російську мову, я маю слух і можу це почути. А що би було, якби я не чула? Думаю, багатьом організаторам варто про це задуматись, адже це не настільки складно, як здається на перший погляд – переклад жестовою мовою. Людина, яка хоче почути,

«ПОЧУТИ» У РІВНОМУ: ПОЕЗІЯ, ДОСТУПНА ДЛЯ ВСІХ

якомога більше міст, адже кожне місто має знати своїх авторів, бо сучасна поезія це не щось таке високе, що лише на книжкових арсеналах і форумах видавців. Її пишуть люди, які живуть поруч з нами.

- Зараз ми вже вирости, зробили висновки з наших помилок, зрозуміли, що таке літературний переклад на жестову мову і як правильно і неправильно це робити. Тому ми би хотіли, щоб такі проєкти робилися в усіх обласних центрах. Якщо буде хоча би 5-6 авторів з області, тоді можна зробити літературний вечір, тоді не треба поезію привозити в місто – вона тут є, вона існує, ходить поруч з вами, давайте просто робити її більш доступ-

пам'ятають і не залишають поза увагою сучасні українські автори.

Спеціально для проєкту митці вивчили деякі свої поезії жестовою мовою, але цього виявилось замало для вдячних «слухачів», і тому сурдоперекладачеві Катерині, запрошеній на захід, багато віршів довелося перекладати на ходу, так би мовити, наживо. А це, виявляється, не так і просто. Зі свого досвіду Катерина поділилась, що вірші дуже складно перекласти як окремі слова – тому більше хочеться передати текст змістовно – що саме автор хотів сказати цими рядками. Тому для «Почути» відбиралися поезії, які би були однаково зро-

хоче відвідувати літературні заходи – повинна мати доступ до цього, - розповідає про ідею проекту «Почути» Олександра Смирнова.

На заклик Олександри відгукнулось чимало столичних поетів. І спочатку була спроба записати відеопоезію, аби людина в будь-якій частині світу у зручний час могла зайти на сторінку в Ютубі і прослухати виконання автора. Після цього був літературний вечір, книжковий арсенал, поетично-театральний вечір з плейбек-театром, організатори проекту зробили музичний концерт жестовою мовою, а також вирішили оголосити пошук поезії зі всієї України і робити записи поезії жестовою мовою в різних містах країни.

- Після перших відео ми отримали дуже багато запитань, чи можна долучитися до проекту, як саме. Але у нас вже були заплановані зйомки, і ми не мали можливості зробити це відео для кожного бажаючого, адже кожен вірш мав бути перекладений на жестову мову, а для цього потрібно зробити навчальне відео для автора, по якому він вивчає свій твір жестовою мовою. Це така само величезна праця перекладача, як робити літературний переклад, наприклад, з англійської мови на українську, - пояснює Олександр.

В результаті, величезна робота, яка тривала протягом року, втілилась у книгу «Почути», до якої увійшли поезії 24 авторів. Нині ж організатори проекту вирішили, що треба робити всеукраїнський проект, залучаючи

нишою, - додає Олександра Смирнова. – тому ми плануємо приїжджати і генерувати цей проект всередині міста, бо література не є імпортований товар. Суть проекту не в тому, що ми такі унікальні і ніхто, крім нас. Ні - ми зробили, ви зробите, інші зроблять, всі можуть зробити. Тому запрошуємо також рівненських авторів – відомих і невідомих - залучатись до нашого проекту.

До слова, анкети на участь у проекті «Почути» збирають до 31 березня, після чого спільно з експертами, літературознавцями буде проводитись відбір. Єдина умова – кожен має особисто читати свою поезію, зробивши власний вклад.

На сьогодні вже подано 178 анкет, більше 40 анкет - з Києва, а також Львів, Харків, є кілька рівненських анкет, з Луцька і навіть з Парижу, Мінська та Вроцлава. Все це українські автори, які, незважаючи на територіальні кордони, хочуть брати участь у цьому арт-проекті.

До речі, ідея привезти проект «Почути» у Рівне належить нашому поету Андрію Пермякову, який також взяв участь у ньому. Після Києва це перше місто, куди завітала поезія для нечуючих і незрячих. Разом із організаторами почитати свої поезії жестовою мовою до рівнян приїхали і поети з Києва - Катерина Волошина, Олександра Шаліна, Юрій Семенов. На захід у рівненській книгозбірні завітало чимало людей із проблемами зору та слуху, і всі вони щиро раділи і дякували за можливість долучитись до світу поезії, за те, що про них

зуміли кожному.

- Жестова мова - вона дуже конкретна, предметна, і з метафорами тут дуже важко. Вже пізніше ми дізналися, що є багато слів, які дуже поруч, але мають різні значення, тобто не туди однією рукою махнеш - і зовсім інше слово покажуєш. Інколи нечуючі сміються і кажуть нам після заходу: «Ви так матюкались!» - з посмішкою розповідає Олександр. - Тому ми часто говоримо про те, що жестова мова - це окрема мова, а мова жестів – це коли йдеться саме про мову нашого тіла. Адже коли людина хвилюється у неї є своя мова тіла. І тому дуже важливо буває чітко артикулювати все, що говориш, щоб нечуючі могли ще й читати по губах.

Цікаво, що після знайомства з жестовою мовою життя кожного поета змінилось, додають учасники проекту.

- Насправді жестова мова відкриває нам нас же, ми краще себе пізнаємо, - каже Олександр Смирнова. – І багато авторів не просто почали вивчати жестову мову, а вже не можуть ці свої вірші виконувати інакше. Вони виходять на свій поетичний вечір і рука сама починає тягнутися в «життя», «люблю», «відчуваю» і все решта. І це дуже приємно, бо цей проект змінює людей. Не треба штучно щось комусь доводити: в кожному з нас є те, що кожна людина може зробити щось для іншої. Звісно, це не можуть робити всі, але якщо хоч кілька поетів це зроблять, це буде знаково для української літератури.

Поети, які завітали з проектом «Почути» до Рівного, зізнавалися, що дуже хвилюються, стараючись, щоб їх зрозуміли.

- Часто це не просто слова – а цілі образи, тому були деякі складнощі з вибором віршів, - зізнається **Юрій Семенов**, поет і музикант рок-гурту.

Для когось, як і будь-яка мова - це пізнання чогось нового, іншого, для когось - дуже цікавий досвід, адже змінилось саме розуміння слів.

- Це було дивним відкриттям для мене, що не всі ми сприймаємо слова однаково, - говорить **Олександра Шаліна**.

А от Катерина Волошина вже не просто знає кілька своїх віршів, а й сама вивчає жестову мову та ще й флешмоби нею робить:

- Дійсно це унікальний проект, і я пишаюся тим, що є люди, які в змозі відчувати в собі щось таке глибоке, щоб взяти і зробити, розпочати це, розкачати весь простір навколо себе. Можливо, в думках у багатьох і виникає це, але взяти і зробити може далеко не кожен. Дай боже, щоб ми чули одне одного і це було насамперед мовою серця.

Збірку «Почути» організатори проекту подарували бібліотеці, а також передали кілька примірників у спеціалізовані навчальні заклади і громадські організації.

Ангеліна НЕПОМНЯЩА

